

Instrukcija LELB garīdzniekiem par laulību reģistrācijas kārtību un noteikumiem

1. Tiesības reģistrēt laulības LELB draudzēs ar tiesiskām sekām garīdzniekam piešķir LELB diecēzes bīskaps ar savu lēmumu.
2. Atļauts reģistrēt to personu laulību, kuri ir reģistrēti locekļi LELB draudzēs. Attiecīgās draudzes padomei ir tiesības noteikt, ka atļauts reģistrēt to personu laulību, kuras ir reģistrētas attiecīgajā draudzē. Izņēmuma gadījumos viens no laulājamiem var būt reģistrēts draudzes loceklis citā Latvijā atzītās tradicionālās kristīgās konfesijas draudzē.
3. LELB diecēzes bīskaps šīs instrukcijas pārkāpumu gadījumos:
 - a) garīdzniekam izsaka rakstisku brīdinājumu;
 - b) garīdzniekam atņem tiesības reģistrēt laulības uz konkrētu laiku;
 - c) garīdzniekam atņem tiesības reģistrēt laulības līdz turpmākam lēmumam.

Sekojošie instrukcijas punkti ir obligāti LELB garīdzniekiem saskaņā ar Latvijas Republikas Civillikumu un LR TM Dzimtsarakstu departamenta izstrādātajiem metodiskajiem norādījumiem garīdzniekiem.

4. Šķēršļi laulības noslēgšanai

Garīdzniekam, kuriem piešķirtas tiesības reģistrēt laulības, ir jāievēro Civillikumā (CL) noteiktie obligātie laulības noslēgšanas noteikumu (šķēršļi laulības noslēgšanai), kuru neievērošana ir pamats laulības atzišanai par neesošu. Šie noteikumi attiecas uz abu dzimumu personām un uz visiem valsts iedzīvotājiem, kā arī uz ārvalstniekiem, kas vēlas Latvijā noslēgt laulību.

Aizliegta laulība pirms 18 gadu vecuma sasniegšanas. Izņēmuma gadījumā ar vecāku vai aizbildņu rakstisku piekrišanu var doties laulībā persona, kas sasniegusi 16 gadu vecumu, ja laulība tiek noslēgta ar pilngadīgu personu. Ja vecāki vai aizbildņi bez svarīga iemesla liedzas dot atļauju, tad atļauju var dot bāriņtiesa (pagasttiesa) pēc tās vietas, kur dzīvo vecāki vai iecelti aizbildņi (CL 32.,33.p.). Atļauju vecāki vai aizbildņi iesniedz garīdzniekam parakstot to garīdznieka klātbūtnē. Ja vecāki vai aizbildņi attaisnojošu iemeslu dēļ pie garīdznieka nevar ierasties, viņu paraksta īstumam jābūt notariāli apliecinātam un šī atļauja jāiesniedz kopā ar pieteikumu par vēlēšanos doties laulībā.

Aizliegta laulība personām, kuras tiesa ar savu spriedumu atzinusi par rīcības nespējīgām gara slimības vai plānprātības dēļ (CL 34.p.).

- 3.3. Aizliegta laulība radiniekiem taisnā līnijā, brāļiem ar māsām un pusbrāļiem un pusmāsām. Aizliegta laulība starp viena dzimuma personām (CL 35.p.).
- 3.4. Aizliegta laulība starp adoptētāju un adoptēto, izņemot gadījumus, ja tiesa ir atcēlusi ar adopciiju nodibinātās tiesiskās attiecības (CL 37.p.).
- 3.5. Aizliegta jauna laulība personai, kas jau atrodas laulībā. Tāpat aizliegta laulība aizbildnim ar aizbilstamo (pirms aizbilstamais sasniedzis 18 gadu vecumu) un aizgādnim ar aizgādnieceībā esošo, iekams nav izbeigtas aizbildniecības vai aizgādnieceības attiecības (CL 38.p.).

4. Laulības uzsaukšana (izsludināšana) un laulības pieteikuma iesniegšanas kārtība

4.1. Pirms laulāšanas notiek uzsaukšana (CL 40.p.). Uzsaukšana ir obligāta.

4.2. Uzsaukšana nav atļauta:

- a) ja, iesniedzot laulības pieteikumu, nav ievēroti likuma noteikumi;
- b) ja no dokumentiem redzams, ka laulības noslēgšanai ir šķēršļi.

4.3. Uzsaukšana notiek, nosaucot līgavas un līgavaiņa vārdus un uzvārdus svētdienas dievkalpojuma ziņojumu daļā un aizlūdzot par viņiem.

- 4.4.Garīdzniekam ir tiesības pieņemt laulības noslēgšanai arī tās personas, kuras bijušas izsludinātas dzimtsarakstu nodaļā. Tad uz viņu laulību pieteikuma jābūt atzīmei par izsludināšanu dzimtsarakstu nodaļā. Šajā gadījumā uzsaukšana dievkalpojumā nebūtu jāatkārto.
- 4.5.Uzsaukšanas laiks ir viens mēnesis.. Pirms uzsaukšanas termiņa notecējuma laulību noslēgt nevar. Uzsaukšanas termiņa saīsināšana var notikt tikai pēc to personu, kas stājas laulībā, rakstiska lūguma. Pamats šādai termiņa saīsināšanai var būt smaga slimība, grūtniecības patalogija, nepieciešams doties ilgstošā komandējumā u.c. svarīgi iemesli. Lēmumu par uzsaukšanas laika saīsināšanu pieņem garīdznieks, kam iesniegts laulības pieteikums.
- 4.6.Uzsaukšana tiek pārtraukta, ja persona, kuras tiesības tā aizskar, vēršas pie garīdznieka, norādot uz likumiskiem šķēršļiem. Ieinteresētās personas noraidījumu var pārsūdzēt tiesā 2 nedēļu laikā atbilstoši attiecīgās draudzes atrašanās vietai. Ja ierunu nav bijis un prasība nav celta vai arī, ja tā ir noraidīta, garīdznieks var noslēgt laulību.
- 4.7.Bez iepriekšējas uzsaukšanas drīkst laulāt:

- ja laulājamais dodas karā;
- ja līgavaiņa vai līgavas dzīvību apdraud slimība (CL 55.p.), uzrādot dokumentu par došanos karā vai iesniedzot ārstniecības iestādes rakstisku apliecinājumu. Ja laulā bez iepriekšējas izsludināšanas, par to izdara ierakstu laulības reģistra ailē "Papildinājumiem", kā arī min uzrādīto dokumentu, tā izdošanas gadu, datumu, mēnesi un iestādi, kas to izsniegusi.

5. Laulības noslēgšanai nepieciešamie dokumenti

- 5.1.Personas, kas vēlas noslēgt laulību, uzrāda pasi (Latvijas Republikas pilsoņa vai nepilsoņa pasi) ar Iedzīvotāju reģistra piešķirto personas kodu un iesniedz noteiktas formas kopīgu parakstītu pieteikumu par laulību reģistrāciju.
- 5.2.Līdz ar pieteikumu (sk. pielikumā laulības reģistrācijas iesnieguma paraugu) jāiesniedz:
- personām, kas agrāk bijušas laulībā, bijušā laulātā miršanas apliecība vai laulības šķiršanas apliecība, vai tiesas sprieduma noraksts par laulības šķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu, vai arī jāuzrāda pase ar spiedogu par laulības šķiršanu;
 - nepilngadīgajiem – vecāku, aizbildņu vai bāriņtiesas (pagasttiesas) rakstiska atļauja laulības noslēgšanai;
 - kvīti par samaksātu valsts nodevu.
- Ja personām, kas vēlas doties laulībā, nav iespējams iesniegt minētos dokumentus, tos aizstāj ar tiesas spriedumu par attiecīgā faktā konstatēšanu.

- 5.3.Izsludinātajiem ir tiesības salaulāties 6 mēnešu laikā, skaitot no dienas, kad beidzies izsludināšanas mēnesis, ja iebildumu nav bijis un kļuvis zināms, ka laulības noslēgšanai nav šķēršļu. Ja minētais termiņš pārsniegts, laulības pieteikšanu un izsludināšanu sāk no jauna.
- 5.4.Ja personas, kas vēlas doties laulībā, neierodas uz laulībām noteiktajā dienā attaisnojošu iemeslu dēļ, garīdznieks var noteikt citu laulības noslēgšanas dienu un stundu, bet ne vēlāk kā 6 mēnešu laikā pēc izsludināšanas termiņa beigām. Ja neierašanās iemesls nav attaisnojams, izsludināšana jāsāk no jauna.

- 5.5.Ārpus baznīcas vai draudzei piederošām telpām atļauts laulāt tikai līgavaiņa vai līgavas smagas slimības vai citu svarīgu iemeslu dēļ ar ārsta piekrišanu. Slimās personas parakstu laulības pieteikumā apliecinā zvērināts notārs vai bāriņtiesa (pagasttiesa), kas ir tiesīgi parakstu apliecināt. Šādos gadījumos laulības noslēgšanas pieteikumu iesniedz slimās personas līgava vai līgavainis, pievienojot lūgumu reģistrēt laulību ārpus baznīcas un ārstniecības iestādes atzinumu, kurā jānorāda, ka smagi slimā persona nav transportējama un apzinās savas rīcības nozīmi. Laulību reģistrācijā ārpus baznīcas telpām obligāti piedalās divi pilngadīgi liecinieki. Īpaši smagas slimības gadījumā piedalās arī ārstējošais ārsts. Laulību reģistrējot ārpus baznīcas telpām līgavaiņa vai līgavas slimības vai citu svarīgu iemeslu dēļ, par to norāda laulības reģistra ieraksta ailē "Papildinājumiem". Ja laulību reģistrācijā piedalās ārsts, tad ailē "Papildinājumiem" norāda ārsta darba vietu un uzvārdu.

6. Laulību reģistrācija

- 6.1.Laulība tiek noslēgta noteiktajā dienā un stundā, klātesot personām, kas stājas laulībā un diviem pilngadīgiem lieciniekiem (CL 56.p.).
- 6.2.Laulību kārtība tiek noteikta saskaņā ar LELB Satversmi.
- 6.3.Par noslēgto laulību tiek izdarīts ieraksts laulību reģistrā. Laulību reģistrā jāieraksta:

- a) līgavaiņa un līgavas vārds, uzvārds (pēc pases), personas kods, dzimšanas laiks, dzimšanas vieta, tautība, darba vieta un ienemamais amats, ģimenes stāvoklis, kurā laulībā pēc kārtas laulājamies stājās, ziņas par kopīgiem bērniem, dzīves vieta, pilsonība (pavalstniecība), piederība konfesijai, pases dati;
- b) izsludināšanas laiks un vieta;
- c) laulības noslēgšanas vieta un laiks;
- d) liecinieku vārds, uzvārds, dzimšanas laiks un vieta, dzīves vieta;
- e) izdotās laulību apliecības sērija un numurs.

Ierakstu paraksta abi laulātie un liecinieki. Pēc tam laulības reģistra ierakstu paraksta garīdznieks (garīdznieka parakstam jābūt atšifrētam) un apstiprina to ar draudzes zīmogu.

6.4.Laulātajiem tūlīt izsniedz laulības apliecību, kuru paraksta garīdznieks (garīdznieka parakstam jābūt atšifrētam) un apstiprina ar draudzes zīmogu (sk. pielikumā laulības apliecības paraugu).

6.5.Laulāto pasēs ieraksti izdarīti netiek.

6.6.Noslēdzot laulību, laulātie pēc savas vēlēšanās izraugās uzvārdu:

- a) var izvēlēties viena laulātā pirmslaulības uzvārdu par savu kopējo uzvārdu;
- b) katrs laulātais laulības laikā var paturēt savu pirmslaulības uzvārdu;
- c) laulātais var savam uzvārdam pievienot otru laulātā uzvārdu.

Ja persona, noslēdzot mainījusi uzvārdu, garīdznieka pienākums ir informēt, ka šai personai sakarā ar uzvārda maiņu pase jāapmaina mēneša laikā pēc laulības noslēgšanas dienas. Pēc vienam mēneša termiņa notecešanas pase nav derīga.

Ja, noslēdzot laulību, uzvārdu mainījusi persona, kas atrodas obligātā militārā dienesta uzskaitē, garīdznieks ne vēlāk kā 7 dienu laikā par to paziņo attiecīgajai valsts militārā dienesta pārvaldes struktūrvienībai – atbilstoši šīs personas uzskaites vai reģistrācijas vietai.

6.7.Garīdzniekam par katu noslēgto laulību 14 dienu laikā jāpaziņo tai dzimtsarakstu nodaļai, kuras teritorijā laulāšana notikusi. Paziņojumā jānorāda visi dati, kas nepieciešami laulības reģistra ierakstam. Paziņojumā jānorāda draudzes nosaukums un garīdznieka vārds un uzvārds. Par šī pienākuma neizpildīšanu garīdznieku var saukt pie administratīvās atbildības (sk. pielikumā paziņojuma paraugu). Ja garīdznieka iesniegtajā paziņojumā ir uzrādīti neprecīzi vai nepilnīgi dati par personām, kas stājušās laulībā, dzimtsarakstu nodaļa nekavējoties paziņojumu nosūta garīdzniekam ziņu precizēšanai.

7. Ārvalstnieku un bezvalstnieku laulības noslēgšana

7.1.Ārvalstnieku un personu, kas nav Latvijas Republikas vai citas valsts pilsoņi, laulības noslēdz Latvijā pēc Latvijas likumiem, ja minētās personas Latvijā uzturas likumīgi. Par to, vai persona Latvijā uzturas likumīgi, liecina attiecīga atzīme ieceļošanas dokumentā par Latvijas robežas šķērsošanu, kurā norādīts ieceļošanas datums.

7.2.Ārvalstnieks, lai reģistrētu laulību, iesniedz šīs instrukcijas 5.2. punktā minētos dokumentus. Kopā ar tiem iesniedz attiecīgās ārvalsts kompetentas institūcijas izsniegtu apliecību par to, ka viņam nav šķēršļu laulības noslēgšanai Latvijā.

- a) ja atļauju stāties laulībā izdevusi dalībvalsts 1961. gada Hāgas konvencijā “Par ārvalstu publisko dokumentu legalizācijas prasību atcelšanu”, tad iesniedzamajam dokumentam jābūt apliecinātam ar uzrakstu “Apostille”, ko izdarījusi dokumenta izdevējas valsts pilnvarota varas institūcija, un tam jābūt notariāli tulkotam valsts valodā (sk. pielikumā valstu sarakstu un “Apostille” paraugu)
- b) ja dokumentu izdevusi valsts, kura nav minētās Hāgas konvencijas dalībvalsts un tā nav noslēgusi ar Latviju līgumu par savstarpējo tiesisko palīdzību, dokumentam ir jābūt legalizētam attiecīgajā Latvijas diplomātiskajā vai konsulārajā pārstāvniecībā un notariāli tulkotam valsts valodā.

Šī kārtība attiecināma arī uz pārējiem dokumentiem (dzimšanas apliecībām, ārstniecības izziņām par veselības stāvokli, dokumentiem par iepriekšējās laulības izbeigšanu).

7.3.Ja apliecinājumu, ka personai nav šķēršļu laulības noslēgšanā, kā arī citus dokumentus izdevusi ārvalsts (arī minētās Hāgas konvencijas dalībvalsts, bet izņemot Vāciju) konsulārā vai diplomātiskā iestāde Latvijā, šie dokumenti vēl ir jāapstiprina Latvijas Republikas Ārlietu Ministrijas Konsulārajā departamentā.

7.4.Ja laulības noslēgšanai nepieciešamos dokumentus izdevusi valsts, ar kuru Latvija ir noslēgusi līgumu par savstarpējo tiesisko palīdzību, tad šo valstu izdotos dokumentus nav nepieciešams

- legalizēt un tos nevajag arī apliecināt ar "Apostille", bet tikai pārtulkot valsts valodā. Ja garīdznieks pārvalda dokumenta izdevējvalsts valodu un pilnībā saprot dokumenta saturu, minēto valstu dokuments var tikt pieņemts oriģinālā valodā.
- 7.5. Ārvalstnieks vai bezvalstnieks Latvijā var doties laulībā ar ārvalstnieku vai bezvalstnieku, ja abiem laulājamiem laulības noslēgšanas brīdī ir derīgas pastāvīgās uzturēšanās atļaujas vai arī, ja vienam no laulājamiem ir pastāvīgā uzturēšanās atļauja, bet otrs laulības noslēgšanas brīdī Latvijā uzturas likumīgi.

7.6. Garīdznieks par noslēgto laulību nekavējoties paziņo Latvijas Republikas Ārlietu Ministrijas Konsulārajam departamentam. Paziņojumā norāda:

- ārvalstnieka vārdu, uzvārdu, dzimšanas datumu, dzīves vietu, pasa numuru, izdošanas vietu un datumu, uzvārdu pēc laulības noslēgšanas (ja tas mainījies);
- Latvijas pilsoņa vai nepilsoņa vārdu, uzvārdu, dzimšanas datumu, personas kodu, uzvārdu pēc laulības noslēgšanas (ja tas mainījies), laulības reģistrācijas vietu un laiku un reģistra numuru.

8. Laulības noslēgšana brīvības atņemšanas iestādēs.

8.1. Persona, kas vēlas noslēgt laulību ar otru personu, kura atrodas brīvības atņemšanas iestādē, laulības noslēgšanas pieteikumā norāda ziņas par sevi un pieteikumu iesniedz garīdzniekam. Garīdznieks laulības noslēgšanas pieteikumā norādītās ziņas salīdzina ar dokumentiem un ar savu parakstu apliecina pieteicēja parakstu.

8.2. Personai, kas atrodas brīvības atņemšanas iestādē, laulības noslēgšanai nepieciešams iesniegt šādus dokumentus:

- pasi vai citu personu apliecinātu dokumentu, kurā norādīts Iedzīvotāju reģistra piešķirtais personas kods;
- vecāku, aizbildņu vai bāriņtiesas rakstisku atļauju, ja persona ir nepilngadīga;
- personai, kura agrāk bijusi citā laulībā, bijušā laulātā miršanas apliecība vai laulības šķiršanas apliecība, vai tiesas sprieduma noraksts par laulības atzīšanu par neesošu;
- brīvības atņemšanas iestādes administrācijas rakstisku atļauju laulības noslēgšanai.

Visus iepriekšminētos dokumentus (izņemot pasi un ārsta apliecinājumu par veselības stāvokli) iesniedz persona, kas vēlas doties laulībā ar otru personu, kura atrodas brīvības atņemšanas iestādē.

8.3. Ja personai, kas atrodas brīvības atņemšanas iestādē, nav pasa, tai jāraksta paskaidrojums brīvības atņemšanas iestādes administrācijai par pasa neesamību un jālūdz Pilsonības un migrāciju lietu pārvaldei kārtot dokumentus jaunas pasa izsniegšanai. Pēc pasa un pārējo nepieciešamo dokumentu saņemšanas brīvības atņemšanas iestādes administrācijas pārstāvis salīdzina laulības pieteikumā norādītās ziņas ar dokumentiem. Brīvības atņemšanas iestādes priekšnieks ar savu parakstu un iestādes zīmogu apliecina personas parakstu un dod rakstisku atļauju laulības noslēgšanai. Apliecināto laulības noslēgšanas pieteikumu kopā ar brīvības atņemšanas iestādes priekšnieka izdoto atļauju stāties laulībā tā persona, kas vēlas noslēgt laulību ar otru personu, kura atrodas brīvības atņemšanas iestādē, iesniedz garīdzniekam. Garīdznieks pieņem pieteikumu laulības noslēgšanai, vienojas ar laulības pieteicēju un brīvības atņemšanas iestādes administrāciju par laulības noslēgšanas laiku un veic uzsaukšanu.

8.4. Laulības noslēgšana notiek noteiktajā laikā brīvības atņemšanas vietā divu pilngadīgu liecinieku klātbūtnē. Brīvības atņemšanas iestādes priekšnieks nodrošina laulības reģistrācijai piemērotas telpas.

8.5. Garīdznieks nosūta paziņojumu par noslēgto laulību 14 dienu laikā tai dzimtsarakstu nodaļai, kuras teritorijā atrodas brīvības atņemšanas vieta.

9. Valsts nodeva par laulības reģistrāciju

9.1. Par laulības reģistrāciju jāmaksā valsts nodevu 5 Ls.

9.2. Kvīti par samaksātu valsts nodevu līdz ar citiem dokumentiem laulājamie iesniedz līdz ar laulību reģistrācijas pieteikumu.

Guntars Dimants,

LELB Virsvaldes sekretārs.